

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЧАСТИНА ПЕРША — ДЛЯ БАТЬКІВ	6
Вікові особливості дитини	6
Від 1 року до 3	6
Від 3 до 6 років (дошкільник)	7
Дитина йде до школи.....	11
Від 6 до 10 років (молодший школяр)	15
Від 10 до 14 років (підліток)	19
Від 15 до 18 років (старший школяр).....	22
Дівчатка і хлопчики	25
Фізичний розвиток	29
Пізнавальний розвиток	32
Сприйняття.....	39
Увага	46
Пам'ять	53
Мислення	62
Мовлення.....	65
Фонематичний слух	68
Уява.....	70
Емоції та воля	72
Здібності.....	76
ЧАСТИНА ДРУГА — ДЛЯ ДІТЕЙ З БАТЬКАМИ	82
Фізичний розвиток моєї дитини	85
Пізнавальний розвиток моєї дитини	87
Сприйняття моєї дитини	87
Увага моєї дитини	95
Пам'ять моєї дитини.....	100
Мислення моєї дитини.....	105
Мовлення моєї дитини.....	118
Уява моєї дитини.....	120
Емоції та воля моєї дитини	123
Здібності моєї дитини	127

ВСТУП

Дорогі батьки!

Пропонуємо вам можливість перевірити, наскільки добре ви знаєте свою дитину і як можете допомогти їй у розвитку. Мова піде переважно про дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, адже саме цей вік є «золотим» для розвитку дитини. При цьому ми не залишили без уваги й ті аспекти розвитку, які поширюватимуться і на підлітковий вік.

Книжку розділено на дві частини. Перша частина орієнтована на вас, батьків, друга — передбачає вашу спільну роботу з дитиною. Це якраз той випадок, коли сміливо можна починати читати з будь-якої частини, ба навіть більше — ви можете вибирати черговість прочитання глав усередині частин за своїм бажанням або інтересом. У книжці, як і в розвитку дитини (а книжка про це), — лінійного шляху немає. Починати з другої частини більше підходить тим, хто любить спочатку занурюватися в середовище, а потім думати, для чого, як це стане в пригоді та ін. Якщо ж ви вважаєте за краще спочатку пройти повну підготовку, ми б радили передовсім ознайомитися з інформацією першої частини. Ви маєте право збирати пазл портрета вашої дитини, як вам зручно, головне — не кидайте все на півдорозі.

Незалежно від частини книжки — в центрі уваги буде ваша дитина, її потреби, можливості й бажання. Згадаймо аксіому: всі діти різні. Але обов'язково додамо: у них є дуже багато спільного в процесах і особливостях зростання, розвитку. Допомогти вам зрозуміти всі ці тонкощі, щоб ви потім допомогли у розвитку своїй дитині, — мета цієї книжки. Ми навмисно не акцентували увагу на виявленні тих особливостей дитини, які закладені природою, наприклад, тип темпераменту чи ліворукість. Їх не змінити, їх можна просто враховувати. Ми ж пропонуємо звернути увагу на ті сфери дитини, які підвладні вам і які слід розвивати.

Усі теми в книжці є і в першій частині, і в другій, тобто ми пропонуємо вам два шляхи до єдиного результату. Наприклад, ви плануєте віддати дитину на заняття для вдосконалення її здібностей. Як визначити, що більше підходить вашій дитині? Адже самі діти часто не можуть визначитися, що їм подобається. Або ж ви хочете зрозуміти, чому вашій дитині складно дається навчання або чому постійно «в одне вухо влітає, а в інше вилітає». Для цього ви самостійно, працюючи з першою частиною книги, дізнаєтеся інформацію про якусь сферу розвитку дітей і отримуєте результат про розвиток своєї дитини. За другою частиною книги виконуєте діагностичні завдання з цієї ж тематики спільно з дитиною, отримуєте певний результат. Порівнюєте отримані результати. Вони збігаються? Прекрасно. Якщо ж результати різні, то це привід задуматися: чи добре ви знаєте свою дитину, як вам здається? У будь-якому разі спроби зрозуміти її новими способами зайвими не будуть.

Аналізуйте далі — чим саме (виходячи з отриманого результату) ви можете допомогти дитині у її подальшому розвитку. Якщо ви виявили «провисання» розвитку — скористайтеся запропонованими рекомендаціями, вправами й допоможіть дитині. Все це ви знайдете в першій частині книги. Якщо щось викликало серйозну тривогу, не відкладайте проблему на потім у надії, що дитина «переросте» або «в школі навчать». Що раніше ви звернетесь до фахівця (психолога, лікаря, логопеда та ін.), то раніше позбавитеся тривоги, а головне — допоможете дитині. Якщо дитина розвивається гармонійно — продовжуйте, розвивайте далі й глибше на радість усім!

Усі діагностичні завдання в цій книжці подано легко й цікаво. Квести, лабіринти, ігрові завдання, тести допоможуть вам весело і без великих витрат часу дізнатися багато цікавого про свою дитину, про себе, розкрити важливі й не дуже важливі, але корисні батьківські секрети. Нас вчать, екзаменують, оформляють допуски з багатьох життєво важливих аспектів життя, наприклад, професії, водіння автомобіля, але батьківство сюди, на жаль, не відноситься. Кожен як може навчається вихованню дітей, і ми дуже сподіваємося допомогти вам стати досить хорошими і грамотними батьками.

ЧАСТИНА ПЕРША — ДЛЯ БАТЬКІВ

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТИНИ

Для початку перевірте, як ви знаєте вікові особливості дітей, адже дуже багато залежить від віку дитини — її об'єктивні можливості й ваші очікування та вимоги до неї.

Хай скільки років вашій дитині, перевірте, чи ви знаєте особливості розвитку всіх вікових категорій дітей. Так ви зможете проаналізувати свої удачі й промахи в минулому або зі знанням справи закласти перспективу власної поведінки в майбутньому. Головне — пам'ятайте, якщо і є упущені моменти розвитку дитини, більшість з них можна надолужити. Не бійтеся починати спочатку. Ви зможете, а ваша дитина варта цього!

Від 1 року до 3

Дитина раннього віку — вертка і непосидюча істота. Вона прагне все помацати, спробувати на смак, повертіти в руках — словом, досліджувати.

Розвиток дитини

Фізичний

- будує шедеври (або вежі) за допомогою блоків
- стрибає і прагне «підкорити» сходинок, бордюри

Когнітивний

- створює прості речення, використовуючи слова «я» і «ти»;
- розуміє форми і кольори, сортує фігури, усвідомлює призначення об'єктів ближнього оточення

Соціальний та емоційний

- взаємодіє з іншими дітьми;
- спостерігає за іншими і може копіювати їхні дії

Тому дуже важливо правильно підібрати іграшки.

Які іграшки мають обов'язково бути у вас для розвитку дитини в цьому віці?

Від 3 до 6 років (дошкільник)

Цей час, сповнений щоденних відкриттів не тільки для дітей, а й для їхніх батьків. На очах у всіх відбувається постійний розвиток, маленька людина буквально щоранку прокидається вже не такою, якою була вчора.

Чи розумієте ви дитину дошкільного віку? Квест допоможе вам відповісти на це запитання.

Дошкільник. СТІМКИЙ ПРОГРЕС

Прочитайте перше твердження і два варіанти його правильності. Не бійтеся помилитися. Переваги квесту в тому, що якщо ви оберете неправильну відповідь, то знайдете пояснення своєї помилки і зможете повернутися до того місця, в якому схибили.

1

Дошкільний вік — неймовірний час, коли центри мовлення розвиваються по-особливому. Те, що малюк здатний засвоїти за рік, дорослий буде вивчати, без перебільшення, пів життя.

2

Справді, оточення впливає на розумовий розвиток дитини.

3

Активна батьківська гонка за інтелектом дошкільника тільки сприяє його розвитку.

4

Правильно, дошкільник не може хоч недовго бути мовчазним.

5

Помиляєтеся. Вчені давно виявили той факт, що пристрасна гонитва за інтелектом дошкільника тільки погіршує його розвиток. По-перше, розумове перевантаження призводить до дуже серйозних наслідків, адже дитячий мозок тільки формується і будь-які стреси негативно позначаються на цьому процесі. По-друге, дорослі легше переносять таке перевантаження, хоча і їм відомо, наскільки це тяжкий стан. Крім того, примус до занять і навчання може загальмувати тягу до пізнання нового і цікавого.

6

Усі знають, що денний сон дошкільнику необхідний. А з якої причини?

Це пов'язано з тим, що діти багато рухаються і денний сон необхідний для відновлення їхніх фізичних сил

Це пов'язано з активністю мозку

7

Правильно, батьки можуть помітити початок цього періоду в момент, коли дитина починає говорити «Я».

